

NATTVAKAN

Medlemsskrift för HFK

HFK

ÅRG.12

NR 1

1998

HUDIKSVALLSREGIONENS FÅGELKLUBB

Nattvakan

utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK).
Tidningen utkommer med två nummer årligen och
erhålls av samtliga medlemmar i HFK. Årsav-
giften för medlemsskap är för närvarande 40 kronor
och insättes på pg 88 94 30 - 5.

Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemsskap i HFK är dock oberoende av medlemsskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samla och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågel frågor genom kursverksamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande
Mats Axbrink
Blockvägen 34B
824 34 Hudiksvall
Tel: 0650/963 87

Vice ordförande
Owe Nygren
Bringstavägen 16
820 75 Harmånger
Tel: 0652/300 22

Sekreterare
Sven Carlberg
Mikjenäset
820 65 Forsa
Tel: 0650/260 49

Kassör
Lars-Göran Lindström
Slättervägen 13
824 40 Hudiksvall
Tel: 0650/141 21

Övrig ledamot
Bo Fagerström
Åsgatan 3
824 42 Hudiksvall
Tel: 0650/59 51 58

Suppleant
Lars Norman
Klockargården
820 77 Gnarp
Tel: 0652/206 61

Suppleant
Björn Selin
Varvsgatan 3A
824 32 Hudiksvall
Tel: 0650/999 06

Följ med HFK på exkursion

Hudiksvallsregionens fågelklubb
har ett digert utflyktsprogram
under alla årstider.

Styrelsens sida

INNEHÅLL nr 1 -98

Styrelsens sida	3
<i>Sven Carlberg</i>	

På tjäderspel	4
<i>Sigvard Carlsson</i>	

Fågelskådningens dag 1997	7
<i>Sven Carlberg</i>	

Skåneresan	9
<i>Pontus Lundberg</i>	

Rätta tävlingssvar	13
<i>Lars Göran Lindström</i>	

Ekonomisk rapport 1997	14
<i>Lars Göran Lindström</i>	

Kallelse till årsmöte	15
-----------------------------	----

Korsord	16
<i>Lars Göran Lindström</i>	

Ringmärkningen 1997	18
<i>Mats Axbrink, Kenneth Karelius</i>	

Notiser	24
<i>Lars Göran Lindström</i>	

Program	28
---------------	----

*Foto på framsidan: Blåhake,
Christer Fliesberg.*

ATT VARA MED I EU ELLER INTE ÄR FRÅGAN - fast egentligen inte eftersom vi ju är med nu och måste rätta oss efter de regler som gäller och påverka i den riktning vi tycker ser bäst ut. Det finns bra regler och det finns dåliga och heller inte här sådana utan undantag. Alla som är fågelintresserade har säkert noterat att det är nya regler på gång kring hanteringen av kött som av något skäl kasserats. Det kan påverka åtel-utläggen och få svåra följder för arter som börjat återhämtat sig tack vare dessa. Det tycks som om vi i det här konkreta fallet kan påverka beslutsfattarna och få dispens, åtminstone denna vinter.

På många områden känns det som om våra EU-pengar kan komma att utnyttjas på ett bra sätt till att skapa ett kretsloppsorienterat samhälle som värnar biologisk mångfald.

HFK har haft en representant med i en diskussionsgrupp där miljö- och naturorganisationer tillsammans med kommunekologen diskuterat olika ämnesområden. Som ornitolog känner man sig mer berörd när livsmedelsproduktion och skogsbruk kommer på tapeten. Vår nuvarande fågelfauna har ju sin närmaste historia i miljöer som präglats av det småskaliga skogs- och jordbruket.

Nu står vi inför en förändring mot storskalighet och monokulturer och ser redan vikande populationer för t ex spov, svala och tofsvipa. Sannolikt är fluktuationerna ohejdbara men i den här situationen är det mycket viktigt att värna om och kartlägga nyckelbiotoper i tid. Kanske är man för sent ute i försöken att rädda den vitryggiga hackspetten. Det finns också många positiva signaler. T ex tror jag inte att man tidigare så högljutt och på så höga politiska nivåer diskuterat frågeställningar kring artrikedom, jakttider, och rastlokaler. Man håller på att införa begreppet "real life" som motpol mot virtualiteten och det är bra.

Tjädertrapp. Foto: Christer Fliesberg.

På tjäderspel

Sigvard Carlsson

För mig personligen har ingen annan fågel en sådan dragningskraft som tjädern, konungen bland skogens fåglar. Bara ordet "tjäder" framkallar minnen och känslor, som hör våren och skogen till. Minnen, som för mig 30 år tillbaka i tiden, då skogarna ännu stod täta, där tjädern hade sitt käraste tillhåll.

JAG VISSTE VAR SPELPLATSERNA FANNS och jag smög i svarta natten, på tysta fötter, för att inte störa de sovande aktörerna. I bister kyla stod jag och väntade på den första knäppningen och sedan inväntade jag sisningen och tog som vanligt mina tre steg mot trädet där tuppen satt. Och så gick det som det alltid brukar gå; jag blev avslöjad och oron spred

sig på hela spelplatsen och jag kände samvetsqual för att jag beträdde helig mark återigen.

Nu hör detta till mina ungdomssynder och jag vill uppmana alla de unga att inte göra om detta misstag. Man kan inte "hoppa på" tjäder utan att störa spelet och blir störningen för stor så spolieras leken.

Rödhaken sa ett sista God Natt. Foto: Ove Källström.

Hur ska man då göra?

Fotografer och energiska lyssnare bygger en diskret koja långt före spelets början på vintern och tar plats i god tid innan tupparna söker sina sovträd.

En annan metod är att mitt i natten leta sig fram till en känd spelplats och sätta sig väl dold i spelets utkant och låta aktörerna själva få komma inom syn- och hörhåll. Detta har gett mig otroliga upplevelser med tuppar på bara några meters avstånd. Men tro mig, det är kallt att sitta stilla i timmar i vårnattens kyla; alla klarar inte av det.

Det finns ännu en metod, som jag ofta praktiserat. Det var egentligen Erik Udd som kom på idén och han föreslog mig att vi skulle ta sovsäckarna med oss och lägga oss mitt i tjädernas spelplats. Detta hände den 30/4 - 68 och vi bäddade ner oss redan före sju på kvällen. Sedan hände saker det vill jag lova (jag kan läsa om det i min dagbok). Klockan

åtta började tupparna slå i tallarna och sökte nattkvist och vi hörde fem dunsar i tallarna runt omkring oss. De obligatoriska kvällssångarna tystnade en efter en och till slut var det bara rödhaken som sa ett sista God Natt.

Allt var tyst och stilla och vi vände över på sovsidan, för att få några timmars sömn, trodde vi - men så blev det inte. En pärluggla slog till i en tall över oss och där satt hon hela natten och höll både oss och tjäderna vakna. Klockan 02.15 hördes tjäderklockan igen och strax därefter den första klunken. Vi låg på parkett och fick uppleva ett skådespel som vi sent ska glömma.

Efter detta har jag ofta tagit min sovsäck och övernattat i tjäderskogen och nästa alltid på valborgsnatten, då jag somnat till nattens smällare i fjärran.

Mina tankar och känslor har jag format till något som är en hyllning till min vän tjädern.

Tjädernatt

Ligger på en mossbädd
under glesa furors kronor mot stjärnklar
himmel.
Rödhakens silvertoner
tar farväl av dagen.

Tunga mörka kroppar tumlar
mot trädens grenar.
Söker nattkvist
och låter blodets heta puls få vila
till en ny dag
i evighetens pärlband.

Skogen fylls av mörkrets tysta stillhet.
Endast människan hörs i fjärran:
Motorers sövande sång
och raketer i valborgsnatten

I dagens första gryning
hörs ett ackord.
En ilning går genom kropp och själ
och livet fylls av glädje.
Glädjen att känna skogens puls så nära
och höra tjädern
fylla rymd och himmel med sin sång.

Tungors dova klang rullar ut i natten
och som ett eko
kommer svar från andra tungor.
Skogen fylls av ljud
likt klara urtidstoner
och sisande extas.
Släpande vingar
och ludna fötter på grova grenar.

En tjäderhöna sugs,
av blodets svallvåg, med i spelet
och svarta kroppar glider in på scenen.
Skådespelet tar sin början
skogen och fåglarnas spel-
fördolt för de flesta.

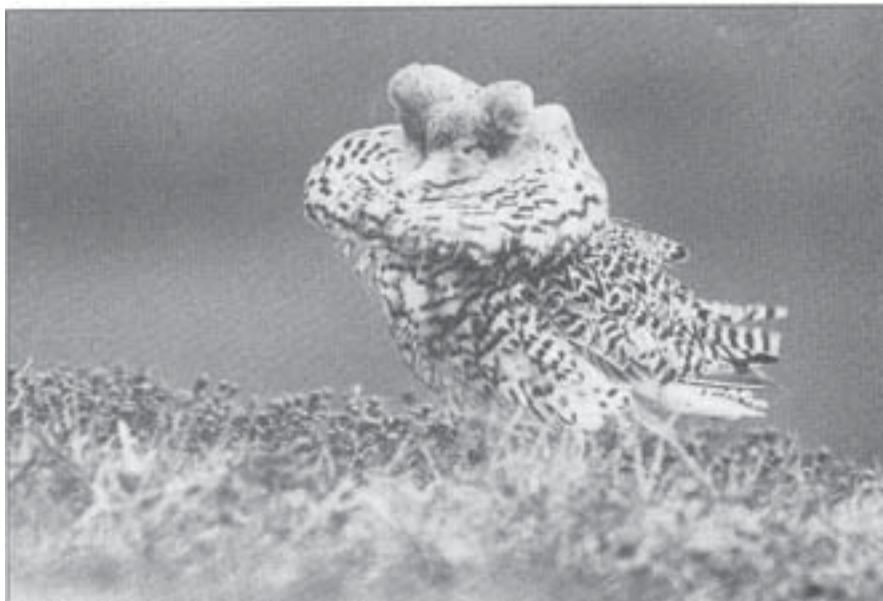
Tjäderhöna. Foto: Börje Olsson.

Ett spel från evighet till evighet.
Ett spel, som bär på livet
det eviga nya livet.

Det är skönhet, kraft och lidelse
i rik förening.
Det är vilda luftspråk
och vassa näbbars kamp
en kamp om rätten till livet.

Samma kamp styr hela universum
och min tanke svindlar,
när blicken går mot trädens kronor
och mot den himmel,
som bär på stjärnor i oändlighet.

Nattens spel är över
och jag lämnar tjäderskogen
rikt belönad och med sinnet fyllt av sång.

Brushane. Foto: Alf Linderheim.

Fågelskådningens dag

1997

Sven Carlberg

MAN BÖRJAR BLI VAN VID RUSKVÄDER i mitten av maj. I fjol var det inget undantag. Klockan 7 var det plus 5° och regnet föll ihärdigt, läge för en värmande brasa tänkte jag och packade ved i ryggsäcken och gav mig iväg mot Tuna-sjön.

I buskagen nära tornet såg jag årets första svartvita flugsnappare och en flock bergfink drog förbi, trastarna höll konsert och från sjön hördes skrattmåsarernas ständiga samtal i en stigande och fallande ljudnivå.

Väl framme tände jag elden och tänkte att idag blir vi nog inte så många. Då hör jag mänskliga ljud uppifrån tornet och det visar sig att Lars Göran redan var på plats och han hade dagens raritet i tuben, en dvärgbeckasin.

Vi blev inom ett par timmar 13 personer och alla hade möjlighet att se beckasinen. Med jämna mellanrum gick larmet i den ca 300 individer stora skrattmåskolonin när en brun kärnhök singlar runt över sjön på sitt

Grönbena. Foto: Börje Olsson.

karaktäristiska sätt. Vi såg sammanlagt tre individer, två honor och en hane. En fiskgjuse passerade också men på långt håll.

Bland vadarna dominerade antalsmässigt tofsvipa, grönbena och gluttsnäppa. Brus-hanar fanns det också en hel del av. Speciellt intresse tilldrog sig sex hanar, alla i sin helt unika speldräkt. En ensam svartsnäppa såg vi också och det bläddrades mycket i fågelböckerna för att reda ut vilka färgvariationer som kan förekomma på benen.

Bäst som vi står och funderar över hur flugsnappare och lövsångare kan hitta något att stoppa i näbben under denna för oss människor så insektsfria delen av året, passerar en grupp hussvalor. Man blir lite eftertänksam och inser att vi med våra "makrosinnen" inte förmår ta in alla detaljer som finns omkring oss. Efter en stund får vi syn på ytterligare en insektsspecialist, en tornsegelare.

Vi räknade in 8 st svarthakedoppingar och ett par brunänder. Viggarna var många och mitt emot tornet i strandkanten höll ett tran-

par på att bygga upp något som såg ut att kunna bli en bra bobale. Vattennivån i sjön var hög och inga dybankar var framme, man såg bara vatten och vass. Var det på grund av de senaste dagarnas regnande eller har det hänt något med utloppet?

Fram emot elva-tiden är det bara Lars Göran och jag kvar i tornet och då ser vi plötsligt två omärkta fjällgäss bland grågässen. Troligen de första för året. Det var synd att inte fler fick se dem. Vi hade under morgonen pratat mycket om en fjällgås-artikel i ICA-kuriren som nyligen delats ut till alla hushåll och där Hudiksvall nämndes som en viktig rastplats. Uppenbarligen var det ett par, av halskrumbuktandet att döma, och när-gångna grågäss hölls energiskt på avstånd.

Under hemfärden gjorde jag ytterligare en intressant iakttagelse, bland krickorna i Långsjön i Forsa simmade en årtä.

En innehållsrik regngrå morgon och förmiddag övergick i en vädermässigt hygglig avslutning på dagen och veckan.

Skånefoto. Foto: Pontus Lundberg.

Skåneresan

sep/okt -97

Pontus Lundberg

I månadsskiftet september - oktober gjorde några av fågelklubbens medlemmar en resa till södra Sverige, främst till Skåne, för att studera den mängd fåglar som flyttar från Sverige inför vintern. Förutom studiet av flyttfåglar kan man, om man ha tur, också få se en del ovanliga fåglar.

TIDIGT PÅ LÖRDAGSMORNINGEN den 28:e september begav sig Owe Nygren, Lars Norman, Mats Axbrink och undertecknad söderut mot Skåne för att skåda fågel några dagar.

Efter ett samtal på morgonen till club 300:s telefonsvarare, beslöt vi oss för att ta en smärre omväg för att försöka få syn på den brednäbbade simsnäppan som setts vid

Lidköpings reningsverk dagen innan. Till vårt förtret hade denna celebra gäst dock valt att ge sig av, och efter att vi istället hittat bl a en ung havsörn och en sillgrissla i omgivningarna, valde vi att fortsätta söderut.

Efter åtskilliga timmar i bilen, kom vi fram till Getterön i Halland med dess naturum. Detta visade sig vara en trevlig och lättskådad

Tärnmås. Foto: Pontus Lundberg.

lokal och vi plockade fram kikarna och spanade en stund, men då resultatet var skralt med blott lite simänder och en del vadare valde vi att fortsätta ganska snart.

Vi följde kusten söderut från Getterön och passerade den bukt där det några dagar tidigare hade ägt rum ett skådespel av inblåsta aktörer från väst, bukten hette Laholmsbukten. I samband med friska, ihållande västvindar blåser det in fåglar från Atlanten som normalt inte ses här, bland dessa kan nämnas liror, stormsvalor, lunnefåglar och måsar av olika slag. Fortfarande fanns en hel del utmattade fåglar kvar i bukten, och vi beslöt oss för att stanna och spana på någon lämplig lokal, och då det passande nog larmades om två stationära tärnmåsar från en strand längst in i bukten, svängde vi av.

Väl på plats hittade vi inte mindre än fyra(!) tärnmåsar utefter strandkanten. Som lite kuriosas kan nämnas att det under en "vanlig" höst normalt ses endast ett tiotal tärnmåsar sammanlagt i Sverige, man kände

sig med andra ord lite bortskämd när man stod där med en tredjedel av "normalårssumman" flygandes i omgivningarna.

Men mycket vill ha mer och snart kunde också ett flertal stormfåglar noteras långt ute bland vågtopparna. Den stockholmskådare som gjort oss sällskap på stranden hittade snart en avikande mås bland skrattmåsar som enligt honom blev en potentiell rosenmås, något som vi andra kände oss lite skeptiska inför då avståndet var för långt för säker artbestämning.

Stranden hette Skummelövsstrand och var förnämligt nog öppen för begränsad biltrafik. Det ryktades också vara en bra lokal om man var ute efter att hitta klykstjärtad stormsvala, vilket vi naturligtvis var.

Efter att ha förevigat tärnmåsarna på nära håll med kameran, upptäckte vi en labb som kom flygandes emot oss efter strandkanten. Denne kunde snart bestämmas till storlabb och är en till i ordningen av de inblåsta fåglar som valt att stanna och äta upp sig innan

de ger sig tillbaka mot sina häckningsområden. Storlabben häckar närmast på den norska atlantkusten och ett antagande är att dena fågel kom just därifrån.

Det är dock långt ifrån alla inblåsta fåglar som lyckas rehabilitera sig, många dör också, vilket vi bevittnade i form av mängder med döda och skadade stormfåglar och sillgrisslor i strandtången.

Det led mot kväll och vi beslöt att åka vidare och efter övernattning på en kursgård i Skånör, inledde vi morgonen med att spana in rovfågelskräcket på Nabben. En hel del sparvhök sträckte ut tillsammans med en och annan tornfalk och fram på förmiddagen började vråkarna sträcka, dessa gick på betydligt högre höjd, och såväl ormvråk som en och annan bivråk kunde noteras.

Hela tiden hördes det mängder av lockande småfåglar som sträckte ut över havet, grönsiskor, gråsiskor, bofinkar, bergfinkar, järnsparvar och sävsparvar dominerade, men ovanligare häckfåglar som gulhämplingar och försärlor sträckte också ut med ett fåtal exemplar per dag.

Bland den imponerande mängd fågelskådare som tillbringade den morgonen på Nabben, störde Mats på en bekant, Sten, en Gävle-skådare som jobbade i Helsingborg och som hade åkt ner på morgonen denna söndag för att uppleva sträcket. Han visade sig vara en riktig rovfågelfanatiker och gjorde oss sällskap hela dagen.

Efter att sträcket ebbat ut en aning på Nabben, åkte vi vidare mot Ljungen. Det var en enorm ljunghed där rovfågeln ofta vände innan de sträckte ut över havet. Det var varmt och värmedallret var besvärligt,

detta till trots kunde vi notera mängder av vråkar, hökar, glador samt ett tiotal tornfalkar över heden. Vid tolv-tiden passerade två pilgrimsfalkar Ljungen, den första fick undertecknad aldrig se.

Mitt på dagen upptäcktes en örn högt över heden, det hade setts en mindre skrikörn lite längre inåt landet dagen innan, men när den kom närmare kunde vi konstatera att det rörde sig om en ung havsörn och inte den ostliga raritet som vi hoppades på.

Vi begav oss till den berömda Falsterbokanalen, där vi enligt många skulle ha lika bra koll på roviskräcket som vi hade på Ljungen. Utbytet här var dock mycket magert, men vi hittade glädjande nog en sillgrissla av den s k "ring-

via"-formen som kunde betraktas och fotograferas på nära håll.

Framåt kvällen for vi norrut utefter kusten och hamnade i en havsvik där Mats berättade att han sett sina första berglärkor på en resa med fältbiologerna i sin ungdom. Men då berglärika ej var aktuellt, så spanade vi istället igenom viken. Detta gav mängder med grågäss, några vitkindade gäss, kustpipare och ljungpipare i stora flockar på andra sidan viken, samt en kvardröjande blåhake i en vassrugge.

Det ägnades också lite tid åt att trampa igenom ett sumpområde i viken, där vi hoppades kunna stöta upp en dvärgbeckasin, men då detta visade sig lättare sagt än gjort, återgick vi till vårt spanande och kunde också här hitta en pilgrimsfalk samt en havsörn av obestämd ålder.

Dagen därpå inledde vi rutinemässigt med rovisspanande på Nabben, denna morgon utan Stens sällskap. Det märktes att det var

"Efter en dräktgranskning kunde vi, delvis med bokens hjälp, konstatera att det rörde sig om en större piplärka, varpå lyckan var total."

Sillgrissla. Foto: Pontus Lundberg.

arbetsdag då endast en bråkdel av söndagens skådarkoncentration hade anlänt. Nabben hyser inte bara sträckande rovfåglar utan är också en bra obs-plats för t ex vadare med tanke på de stora sandbankar som ligger utanför Nabben. Kentsk tärna, skärfläcka och andra sydliga arter trängdes tillsammans med de rastande småvadarna på revlarna, där en liten *Calidris*-vadare blev bestämd till trolig sandlöpare. En relativt ovanlig art i Hudiksvallsområdet, men inte alls så ovanlig i Skåne och södra Sverige denna årstid.

Förmiddagen ägnades åt sträcket, men vid lunchtid beslöt vi oss för att försöka hitta en av de större piplärkor som setts i en hage vid kusten några mil norrut och efter någon timmes bilåkande hade vi hittat till hagen, nu gällde det bara att hitta fågeln. Större piplärkan är en ovanlig men regelbunden gäst från Sibirien, trots dess ursprung görs de flesta fynd i Skåne med en topp i månads-skiftet september/oktober. Efter en lång stunds intensivt sökande utan spår av pip-

lärkan hade vi börjat misströsta och lunkade tillbaka mot bilen. Mats gjorde dock en avstickare utanför hagen och snart hade han skrämt upp en långstjärtad, stor piplärka som lämpligt nog landade på en liten kulle i hagen. Efter en dräktgranskning kunde vi, delvis med bokens hjälp, konstatera att det rörde sig om en större piplärka, varpå lyckan var total. Nöjda och glada for vi hemåt efter ett stopp vid Krankesjön där Mats bl a hörde en överflygande försärla.

Samma kväll skådade vi igenom Falsterboområdet och kunde hitta en ung tretåig mås bland vågorna, också här trampade vi igenom en blötäng efter dvärgbeckasin, fortfarande utan resultat.

Väderleksrapporten den kvällen skvallrade om hårda västvindar dagen därpå och vi började därför fundera på om ett besök vid någon havsfågellokal lite längre norrut kunde vara att föredra.

Morgonen inleddes dock med det sedvanliga besöket på Nabben och det blåste mått-

lig, tidvis hård nordvästlig vind och vi förstod ganska snart att rovfågelsträcket skulle vara uselt i den blåsten, så efter en stunds diskussion beslöt vi oss för att satsa på havsfågelskådning istället. Efter ett par timmar i bil var vi framme vid Hovs hallar i utkanten av Laholmsbukten. En tretåig mås upptäcktes omedelbart, sillgrisslor svirrade förbi över vattenytan, stormfåglar flög av och an i vågdalarna. Owe hittade en ovanligt mörk stormfågel, något som tyder på den betydligt ovanligare nominatrasen F.g. glacialis som ses enbart med ett fåtal exemplar varje höst. (De stormfåglar som vanligtvis ses i svenska vatten är av rasen F.g. auduboni).

Efter drygt tre timmars havsfågelskådande hade vi kunnat räkna in en tretåig mås, ett trettiofem stormfåglar, en tarnmå, en storlabb och en hel del sillgrisslor.

Vi beslöt oss nu för att ge den klykstjärtade stormsvan och lirorna ett sista tillfälle att visa upp sig så vi åkte tillbaka till Skummelövsstrand där storlabben fortfarande höll till, nu tillsammans med sex unga dvärgmåsar, en tretåig mås, tre tarnmåsar samt några stjärtänder. En mindre korsnabb landade på stranden (!) och stora gäng kärrsnäppor uppehöll sig i vår närhet varav en påminnades om spovsnäppa (den försvann dock snabbt i mängden). Över vattenytan kunde vi se åtskilliga stormfåglar samt tre obestämda labbar (endera labb, fjällabb eller bredstjärtad labb, mest troligt den förstnämnda arten) och efter att ha konstaterat att vare sig stormsvan eller lirorna lät sig beskådas begav vi oss till vandrarhemmet igen varpå hemfärden påbörjades med uppehåll vid bl a Store mosse i Småland. □

Rätta tävlingssvar

Här kommer de rätta svaren till ordgåtorna i förra nummret av Nattvakan.

- 1 Litet fotbollslag i Norbotten - Mindre lira
- 2 Reptilrovfågel - Ormörn eller ormvråk
- 3 20 flaskor i kylen - Backsvala
- 4 Agda uppe i fjällen - Berghöna
- 5 Strandåderlåta - Kustsnäppa
- 6 Almanack fågel - Kalenderlärka
- 7 Påverkad huvudstad - Rördrom
- 8 Lax är med på bröllop - Fisktärna
- 9 Trist insektsfångare - Grå flugsnappare
- 10 Jämmerflicka - Gråtrut
- 11 Ansenlig förbindelse mellan våningarna - Stortrapp
- 12 Asätare som lever i celibat - Munkgam
- 13 Usch finns det mycket av i Sahara - Bläsand

- 14 Blir Enok Sarri om han är uppe och tittar på midnattssolen - Lappuggla
- 15 Chokladfågel - Maraboustork
- 16 Blomgadd - Rostand
- 17 Jätte som ristade in ett v - Storskarv
- 18 Ämnar gripa - Skata
- 19 En färgads ria - Svartstork
- 20 Skidgymnastieort - Järpen
- 21 Smådjur i skala - Orre
- 22 Liten sportklubb som har pengar att vänta - Dvärgskarv
- 23 Mörk tidsvagn - Nattskärva
- 24 Musiker i Gobi - Ökentrumpetare
- 25 Edit Piaf när hon var i en viss del Frankrike - Provencesångare

Vinnare denna gång blev Lars Vennberg Hudiksvall. Nu är det slut på denna typ av tävling, ideerna tryter. Jag har denna gång försökt mig på att konstruera ett korsord, vilket inte var det lättaste. Hoppas att det ändå kan roa er lite grand.

HUDIKSVALLSREGIONENS FÅGELKLUBB
EKONOMISK REDOVISNING FÖR VERKSAMHETSÅRET 1997

RESULTATRÄKNING

Intäkter	
Medlemsavgifter	5 740:00
Ränta	<u>46:57</u>

<u>Summa intäkter</u>	<u>5 786:57</u>
-----------------------	-----------------

Kostnader	
Nattvakan	4 550:00
Porto	1 500:00
Utbetalningskort	154:00
Årsavgift postgiro	289:00
Stipendium Ville Fagerström	500:00
Möreskostnader	300:00
Toner till laserskrivare	537:00
<u>Summa kostnader</u>	<u>7 830:00</u>

Årets överskott	-2 043:43
-----------------	-----------

<u>Summa kostnader och årets överskott</u>	<u>5 786:57</u>
--	-----------------

BALANSRÄKNING

Tillgångar

Innestående på postgirokonto	5 653:16
------------------------------	----------

<u>Summa tillgångar</u>	<u>5 653:16</u>
-------------------------	-----------------

Skulder och eget kapital

Skulder	0:00
---------	------

Eget kapital	5 653:16
--------------	----------

Balanserat överskott	-1994	8 598:31
	1995	1 040:50
	1996	-1 942:22
	1997	<u>-2 043:43</u>

<u>Summa</u>		<u>5 653:16</u>
--------------	--	-----------------

Dessutom förfogar klubben över en fond efter Magnus Johansson.

Tillgångar	11 888:13
------------	-----------

Fågelmatning. Foto: Mats Sundkvist.

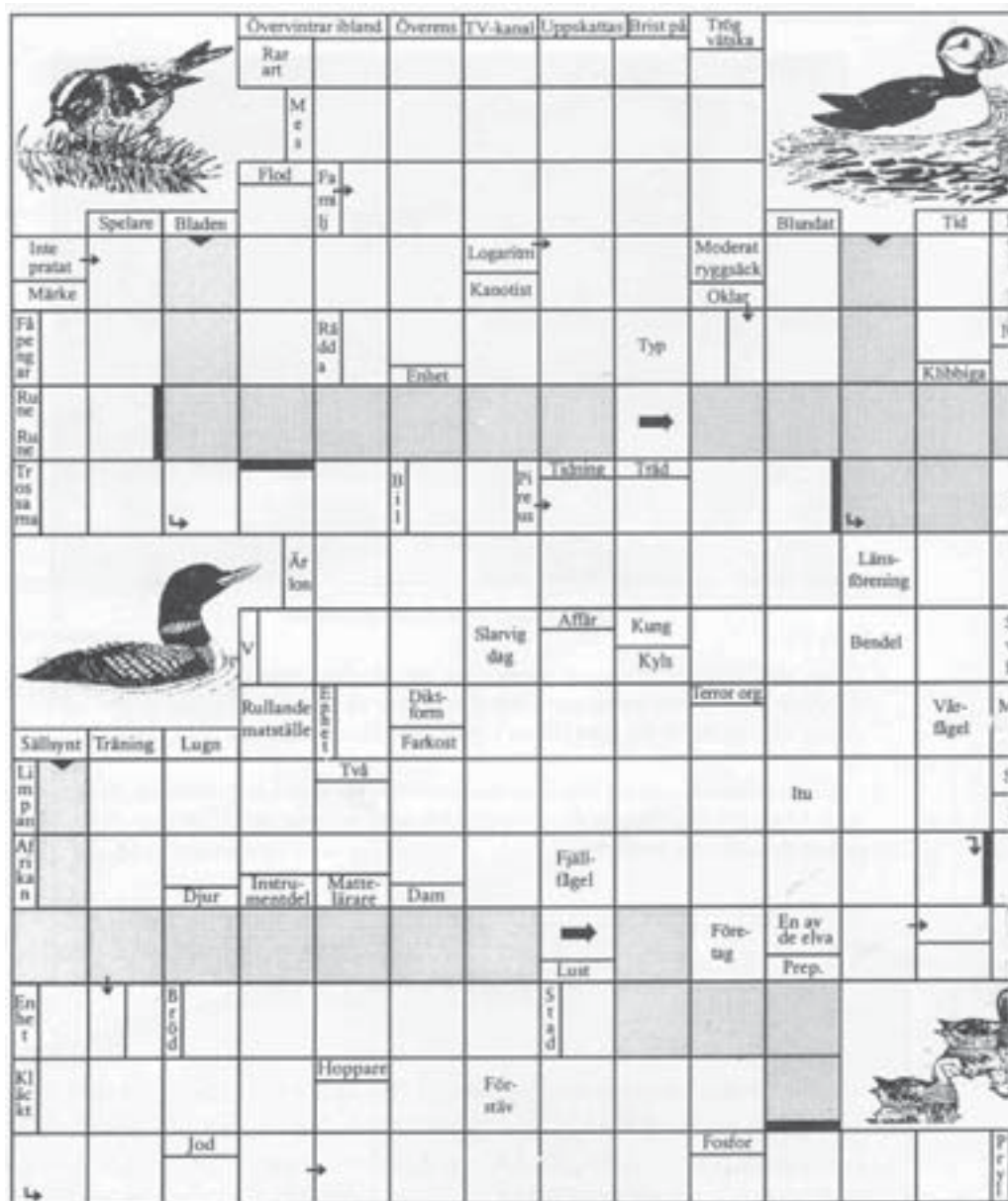
Glöm inte bort att skicka in formuläret om fågelmatningen. Sammanställningen kommer först i nästa nummer. Förra året deltog 28 personer, hoppas vi kan slå den siffran i år. Skicka in till Lars Göran Lindström, Slåttervägen 13, 824 40 Hudiksvall.

Glöm förresten inte att betala in medlemsavgiften som i år är höjd till 50 kr beroende på att tryckkostnaden för tidningen har ökat. Hoppas inte höjningen avskräcker någon från att vara medlem.

Årsmöte

Hudiksvallsregionens fågelklubb har årsmöte onsdagen den 11/3 -98. Vi träffas i Räddningstjänstens lokaler vid E4:ans södra utfart i Hudiksvall, klockan 18.30. Sedvanliga årsmötesförhandlingar står på programmet och dessutom bildvisning. Fågelklubben bjuder på fika.

Välkomna!

Skicka din lösning till Lars Göran Lindström, Slättervägen 13, 824 40 Hudiksvall före den 15 januari 2000. ICA i Forsa. Konstruktör: Lars Göran.

en 30 april så kan du vinna en fågelbok och lite andra priser skänkta av Stefan Eriksson på

Vildspårn. Foto: Mats Westberg.

Ringmärknings- verksamheten

1997

Mats Axbrink, Kenneth Karelius

RINGMÄRKNINGEN PÅ HÖSTEN vid Reffelmansviken inriktar sig ju till stora delar på att ringmärka norrländska tättingar som har ett delvis annorlunda flyttmönster än de i södra Sverige.

Ett bra exempel är lövsångare där de senaste årtiondernas ringmärkning i Norrland visat att våra lövsångare flyttar rakt söderut, i vissa fall mot SSO, medan däremot de lövsångare som häckar i sydsverige har en mer sydvästlig kurs. Nordligare fåglar verkar

också flytta längre ner söderut i Afrika, ända ner till Kapstaden finns det idag återfynd ifrån. Den fågeln var märkt i Gävle där man bedriver en höstringmärkning som mycket liknar den på Reffelmansviken. Andra platser längs norrlandskusten med liknande förutsättningar är bl a Njurunda (2 lokaler), Örnsköldsvik, Umeå (2-3 platser) samt Skellefteå.

Under det traditionella ringmärkarmötet under vårvintern 1997 som hölls på Riks-

Seve Sundkvist och Kenneth Karelius ringmärker sjöfågel på Remmarharet. Foto: Mats Sundkvist

muséet så avhandlades i en speciell grupp hur samarbetet mellan de norrländska höst-ringmärkarna skulle kunna förbättras. Ett projekt att bättre följa arter som har en sydostlig eller t o m ostlig flyttningsriktning arbetades fram.

De arter som i detta sammanhang är mest intressanta är rosenfink, blåhake och videsparv, alla regelbunda höstflyttare på Reffelmansviken. Vi vet ju inte egentligen inte alls var dessa arter övervintrar. Hos blåhake har ju vi bl a bidragit med ett återfynd i Qatar och det finns andra från Kasachstan. Rosenfinken flyttar sannolikt också ner mot södra Asien (Indien?), men ingen vet. Videsparven har sannolikt den ostligaste flyttningsriktningen, finska ringmärkare fick nyligen ett återfynd från Kina!

I projektet ingår bl a att ta olika biometrisk mått på fåglarna, dvs vi väger, mäter vinglängd och kollar fetthalt på fåglarna. Detta ger ju inte fler återfynd, men ett ökat insam-

lande av fakta från hela norrlandskusten kan ge andra intressanta fakta kring fåglarnas strategi inför den, hos dessa arter, långa flyttningen. Under hösten kunde vi ringmärka sammanlagt 10 rosenfinkar, 26 videsparvar och rekordartade 163 blåhakar.

Återfynd och kontroller

Liksom fallet varit under senare år fick vi en mängd återfynd. Totalt blev det 53 egna återfynd och 13 kontroller av främmande ringar. Bland våra egna ringar finner vi följande mer intressanta:

Den svåra färgringmärkningen av tranor gav åter ett fynd där man med tubkikare hade läst av fågeln. Tranan i fråga var märkt vid Kittesjön 1995 och avlästes vid Olofsfors i Ångermanland under våren-97 (1).

Årets mest långväga återfynd var en fiskgjuse som märktes 1994 och som påträffades i Tchad under övervintringen. Avståndet var hela 5512 km (2).

Trutar och måsar dominerade återfynden under året, även om de inte var lika dominant som tidigare år. Av fyra fynd av havstrut kan nämnas en övervintrare från norra Holland (3). Bland 13 återfynd av gråtrut kom de flesta från Danmark, men en hade sträckt rakt västerut till norska kusten (4). Satsningen på långflyttaren silltrut ger allt fler fynd. Året gav sex st med de mest intressanta från Estland, Bornholm och norra Tyskland (5).

Av ringmärkningen av alkor har vi tidigare bara fått rapporter på tordmule, medan den mer svårringmärkta tobisgrisslan saknats i protokollet. Det första fyndet av tobisgrissla kom 1997 och avsåg en fågel som fastnat i fisknät vid Höga Kusten (6). Även en tordmule drabbades av samma dödsorsak, men den fågel kom till finska kusten, nästan rakt öster om märkplatsen (7). En gammal tordmule som fångades på Korvgrund bar redan ring. Det visade sig att den märkts som häckande på platsen redan 1993.

En del intressanta fynd av tättingar gjordes också. Ett fynd av en talgoxe i Bollnäs kanske inte verkar märkligt, men det är det längsta återfyndet av arten som vi har.

Invasionen av grönsiska 1996 gav ju redan samma höst ett fynd från Falsterbo. Under vårsträcket kom ett till, från nordöstra Polen (8).

Även en sävsparv kontrollerades i Polen, men nu i nordvästra delen av landet. Trevligt nog fick vi ytterligare två fynd av sävsparv, ett från Berlin-trakten och ett annat från sydvästra Frankrike. Frankrike-fyndet är det andra från exakt samma plats (9).

Kontroller av främmande ringar innebar flera mycket spännande avläsningar.

På de örn-ätlar som finns efter kusten kunde under senhösten en ung duvhök läsas av. Den visade sig vara född ända uppe i Överkalix samma år (A).

En talgoxe återfångades i Bollnäs

En sparvhök som hade kraschat mot ett fönster i Lindefallet våren -97 visade sig var märkt med en belgisk ring och sannolikt märkt på övervintringsplats i Belgien (B).

Skräntärnan är en av de arter där högst procentuell andel är ringmärkt. Flera av våra häckande individer är märkta och från ett gömsle så kunde en av häckfåglarna på Jättbågen läsas av i somras. Fågel var född på Åland 1988 (C). Tillsammans med fiskgjuse-återfyndet, det mest spännande under året!

På Reffelmansviken fångas en mängd lövsångare. Det gäller då att hålla ögonen öppna så att man dubbelkollar alla fåglar. Om en fågel är märkt är det lätt att tro att den märktes 10 minuter tidigare i grann-nätet. En fågel med alldeles fräsch ring fångades den 1 september, det visade sig så småningom att den ringmärkts utanför Umeå den 28 augusti, dvs bara fyra dagar tidigare (D).

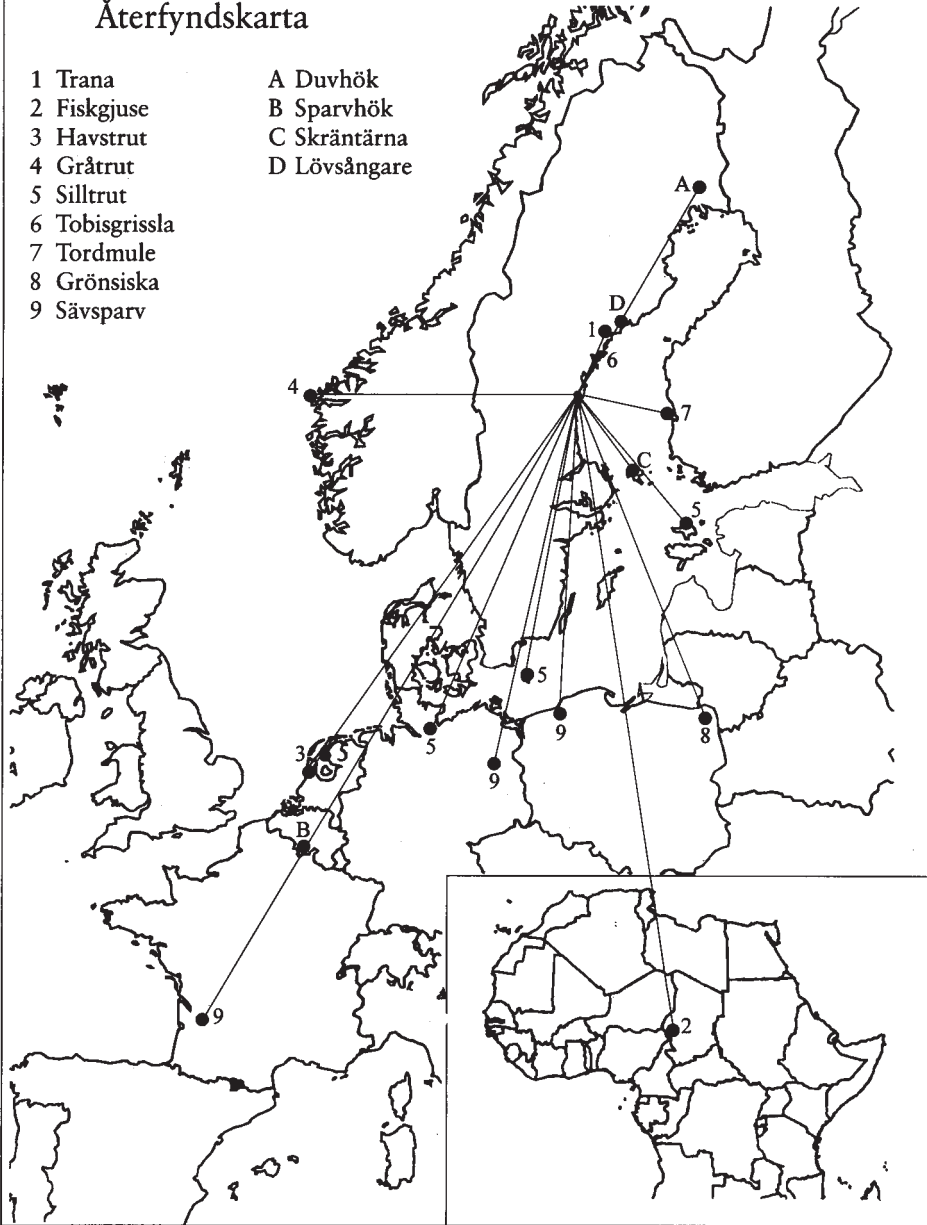
Art	Pull	Flygg	RMV	Summa
Vigg		1		1
Duvhök		1		1
Sparvhök	4			4
Ormvråk	3			3
Fjällvråk	2			2
Fiskgjuse	3			3
Tornfalk	9			9
Strandskata	1			1
Roskarl	8			8
Labbb	8			8
Skrattmås	127			127
Fiskmås	76			76
Silltrut	359			359
Gråtrut	355			355
Havstrut	91			91
Skräntärna	7			7
Fisktärna	86			86
Silvertärna	299			299
Tordmule	92	1		93
Tobisgrissla	23			23
Berguv	3			3
Sparvuggla		1		1
Tornseglare	1			1
Gökryta	10			10
Större hackspett		3	2	3
Ladusvala	5	1	1	6
Trädbiplärka		50	50	50
Ängsbiplärka		24	24	24
Gulärla		57	57	57
Sädesärla		11	11	11
Sidensvans		3		3
Järnsparv		69	69	69
Rödhake		23	23	23
Näktergal		2	2	2
Blåhake		163	163	163
Rödstjärt	7	5	3	12
Buskskvätta		8	8	8
Stenskvätta		5	5	5
Koltrast		2	2	2
Björktrast		1	1	1
Taltrast		2	1	2
Rödvingetrast	4	1	1	5

Art	Pull	Flygg	RMV	Summa
Sävsångare		31	31	31
Kärrsångare		2	2	2
Rörsångare		54	54	54
Härmsångare		1	1	1
Ärtsångare		28	28	28
Törnsångare		27	27	27
Trädgårdssångare		61	61	61
Svarthätta		41	41	41
Grönsångare		1	1	1
Gransångare		62	62	62
Lövsångare		537	536	537
Kungsfågel		1	1	1
Grå flugsnappare		3	3	3
Svartvit flugsnappare	72	7	7	79
Talltita		23	20	23
Blåmes	71	111	99	182
Talgoxe	140	151	103	291
Nötväcka		4	3	4
Trädkrypare		2	2	2
Törnskata		18	18	18
Nötskrika		2		2
Skata	5	2	2	7
Kaja	5	1		6
Kråka	4			4
Stare	11			11
Pilfink		25	2	25
Bofink		16	15	16
Bergfink		43	43	43
Grönfink		92	92	92
Steglits		2	2	2
Grönsiska		123	123	123
Hämpling		1	1	1
Vinterhämpling		7	7	7
Gråsiska		340	320	340
Snösiska		6	4	6
Rosenfink		10	10	10
Domherre		28	28	28
Gulsparr		134	112	134
Videsparv		26	26	26
Sävsparv		159	159	159
Summa	1 891	2 616	2 469	4 507

Återfyndskarta

- 1 Trana
- 2 Fiskgjuse
- 3 Havstrut
- 4 Gråtrut
- 5 Silltrut
- 6 Tobisgrissla
- 7 Tordmule
- 8 Grönsiska
- 9 Sävspurv

- A Duvhök
- B Sparvhök
- C Skräntärna
- D Lövsångare

Svenska häckfågeltaxeringen 1996

UNDER DE SISTA 22 ÅREN har det genomförts en taxering av antalet fåglar för arter som häckar i Sverige. Fågelåret 1996 blev ett ganska dåligt år med nedgångar för många av våra vanligaste arter.

Bland fåglar som ökade kan nämnas bofink, lövsångare och talgoxe, medan arter som stare, tornseglare, sånglärka, rödhake och gärdsmyg minskade ganska kraftigt.

Tittar man på vad som hänt under hela perioden som inventeringen pågått hittar man flera oroande tendenser.

Flera tropikflyttare hade under många år stabila eller ökande bestånd, men har särskilt under 90-talet minskat i antal. Dit hör t ex näktergal och trädpiplärka som båda ökade fram till ungefär 1990, men har därefter minskat till nivåer som är de lägsta under hela övervakningsperioden. Svarthätta, trädgårdssångare, lövsångare och svartvit flugsnappare ökade också i antal fram till ungefär 1990. Sedan har dessa blivit fåtaligare, dock bara till nivåer som fortfarande är högre än de från 1970-talets mitt. Härmsångaren ökade också, dock bara fram till 1980-talets mitt, minskade sedan, men tycks sedan åter ha repat sig och uppvisar sedan 1987 en ökning. Sädesärulan har också minskat, särskilt under de senaste tio åren. Om rödstjärten, ärtsångaren och grå flugsnappare är svårt att säga något bestämt på grund av rätt stora årliga variationer. Tendenser till minskning finns dock.

Tropikflyttare som gått åt andra hållet är rörsångaren som ökat hela perioden, grön-sångaren som ökat sedan början av 1980-ta-

let och buskskvättan som haft en stabil stam. Även bland övriga tropikflyttare finns en vinkande tendens som för gök, göktyta, ladusvala, hussvala och törnskata.

Att förklara orsakerna är svårt. Arterna har olika häcknings- och flyttningssvanor och förekommer i olika biotoper och områden vintertid. Troligen måste man för varje enskild art gå igenom förutsättningarna och sannolikt kommer man inte ens då fram till några säkra slutsatser på grund av bristande kunskaper. Det krävs därför omfattande nya undersökningar.

Från "SOF 1997. Fågelåret 1996, Stockholm". Svenska häckfågeltaxeringen 1996, Sören Svensson.

Svensk ringmärkning 1996

FÖRSTA GÅNGEN VILDA FÅGLAR RINGMÄRKTES i Sverige i vetenskapligt syfte var år 1911. Då ringmärktes 77 fåglar, alla av samme ringmärkare, konservator Gustaf Kihlén. Nu, under 1996, märktes 289 121 fåglar och i fältarbetet deltog en ringmärkarkår på nära 500 personer. Antalet arter som blev ringmärkta var 249, vilket är det näst högsta antalet. En art märktes för första gången, medelhavssstenskvätta. Som boungar märktes under året 160 olika arter, vilket är ett lågt antal. Detta är inte bra för kan man märka en fågel redan i boet har man en ovärderlig information om ursprung och ålder. Flest boungar märktes som vanligt av talgoxe och svartvit flugsnappare.

En invasionsart som ringmärktes i ovanligt stort antal var sidensvans, förmodligen

Talgöken är den art som det märks flest av som boungar. Foto: Christer Fliesberg.

kom många från områden långt österut. Under hösten märktes hela 63 kungsfågelsångare, de flesta vid Stora Fjäderägg och Eggegrund. Den närmaste häckningsplatsen för kungsfågelsångare ligger i Altai i Asien.

Under året bokfördes 3 109 nya återfynd, flest av skrattmåsar och knölsvanar, men även rörsångare och strömstare gav många återfynd. Det mest överraskande återfyndet var en dvärgmåsa, märkt som boung i Holmsund utanför Umeå, som återfanns trafikdödad utanför Pittsburgh, USA. Därmed var det första svenska ringmärkningsåterfyndet någonsin i USA ett faktum.

Från Afrika söder om Sahara inkom under året 22 nya återfynd. Det roligaste var nog den svartvita flugsnappare som blev skjuten i Uganda, det första återfyndet för arten i tropikerna. Av de 22 fynden bidrog vi i Hudiksvall med ett, silltruten från Zaire.

Några intressanta exempel på anmärkningsvärda flyttningsetapper för enskilda fåglar finns också bland återfynden. En sävsångare märkt i Falsterbo fångades dagen efter i Tyskland, 381 km därifrån. En annan sävsångare, märkt samma dag i Falsterbo, hann ner till Schweiz på tre dagar och hade då flugit minst 974 km.

Noteringar om fåglar, som uppnått hög ålder, kommer fortlöpande. En ejder märktes som unge 25 juni 1971 vid Båstad i Skåne och kontrollerades vid 25 års ålder den 12 maj på Helgoland i nordvästra Tyskland. En rörsångare märktes som årsunge 1984 i Foteviken i Skåne och återfångades på samma plats 12 år senare.

Från "SOF 1997. *Fågelåret* 1996. Stockholm." Svensk ringmärkning 1996, Bengt-Olof Stolt.

Det kan vara riskabelt för kärrsnäppan att äta allt för mycket. Foto: Christer Lindberg.

Att äta för livet

FÖR ATT ÖVERLEVA MÅSTE EN FÅGEL varje dag förnya sina fettreserver för att klara nästa natt. Man skulle kunna tänka sig att den äter så mycket den hinner, men riktigt så är det inte. Det har nämligen visat sig att fåglar noggrannt övervakar sin vikt och vanligtvis avhåller de sig från att lägga upp alltför stora fettreserver.

Ett av de mer oväntade utslagen av fåglarnas avhållsamhet från att lägga på sig för mycket fett är att de trots god tillgång till föda föredrar att förbli magra.

Den sociala rangordningen inom en flock leder normalt till att medlemmar med hög social ställning har förtur till föda. Paradoxalt nog bär fåglar med hög social rang på mindre reserver än de med låg rang, som inte kan räkna med någon förtur till födan. Deras mindre reserver beror på att de drar ned

på fettupplagringen under perioder med lite behov eftersom de snabbt kan hämta in dem när behovet ökar igen. Individer med låg rang däremot vet inte hur länge de kan få vänta innan de kommer åt mat i en krissituation, och för att försäkra sig bär de på mer reserver. Självfallet kan de socialt lågrankade lägga på sig mer fett enbart när det finns ett överskott. Skulle det bli en krissituation med brist på föda drabbar det först individer med låg social rang, och det är ju den situationen som de förberett sig för genom att lagra upp större reserver.

Varför äter inte en fågel så mycket som möjligt när det finns mat då? Därför att svält inte är det enda hotet mot en fågels överlevande. Ett väldigt ivrigt födosökande kan blotta fågeln för rovdjur. Med stora fettdepåer blir fågeln också tung och orörligare vilket kan göra den till ett enklare byte för rovdjur.

Vikt är varje flygares svurna fiende och fåglar utgör inget undantag. Fettreserver kan visserligen öka förmågan att tåla svält men de kan också leda till minskad förmåga att undvika attackerande rovfåglar. För att undkomma en attack är fåglar i hög grad beroende av att snabbt komma på vingarna och att vara manöverbara i luften. Redan vid en måttlig viktökning motsvarande ca 10 % av kroppsmassan så försämrades manöverbarhet och stigförmåga tämligen drastiskt i en undersökning av starar. Det skulle av stararnas beteende att döma tydligen kunna vara riskabelt att bära på en allt för stor last av fett när det finns rovfåglar i närheten.

Från Ekman, J. & Lundberg, A (reds) 1997. *Fåglarnas ekologi*. Vår Fågelvärld, supplement 26. Stockholm.

Vitryggen på väg bort från Dalälven

FÖR MÅNGA SYDSVENSKA FÅGELSKÄDARE är möten med vitryggig hackspett synonymt med besök i Tinäsområdet eller andra platser vid nedre Dalälven. Det är där och endast där, som de sett denna spännade, nästan mytomspunna, art i Sverige.

Nu ser det tyvärr ut som om artens allmänna tillbakagång i landet inom kort kan innebära att den helt försvinner från nedre Dalälven. Under 1996 konstaterades ingen häckning och totalt noterades endast fyra ensamma honor. Detta kan jämföras med åren 1987-88, då det fanns upp till 30 ex. i området och flera häckande par.

Vad är då orsaken till att vitryggen minskar trots att det under senare år gjorts stora ansträngningar att rädda arten? Stig Holmstedt, en av landets verkliga vitryggskännare skriver i *Fåglar i Norduppland* nr 2/3 1997:

”Inte ens vid nedre Dalälven finns idag tillräckligt många lämpliga häcknings-lokalerna tillräckligt nära varandra för att långsiktigt hålla en stabil population av arten. En liten population är känslig för oförutsägbara förändringar, t ex väderlek, tillgång på föda, predation och konkurrens från andra arter...I små populationer ökar risken för fortplantning mellan närbesläktade individer samtidigt som den genetiska mångformigheten blir mindre. Sådana förhållanden kan leda till inavelsdepression och genetisk drift”.

Från *Vår Fågelvärld* 7/1997

Orren har spelat färdigt i Danmark

Mycket tyder på att 1997 blir orrens sista år i Danmark. Endast en ensam hona har i år setts på den plats som länge hyst arten, Kongenshus Hede på centrala Jylland.

På 1800-talet var orren allmän, men då var å andra sidan nästan hälften av det jylländska landskapet täckt av hedar och mossar. Idag är merparten av dessa marker uppodlade eller planterade med skog. Ännu så sent som på 1960-talet ljöd orrspelet från många platser på Jylland och 1990 räknade man att det fanns åtminstone 30 fåglar kvar.

Nu återstår bara en ensam hona. Ingen tupp spelar längre på heden. Och utan tuppar lär det inte bli någon förnygring.

Från *Fugle og Natur* 3/97:29

Pärluggla hoppas vi få höra under uggleexcursionen. Foto: Ove Källström.

Program

vår och höst

Samling där inte annat anges är alltid vid Lillfjärdens utfodringsplats.

Ugglor 11/3

Samling: 19.00

Ansvarig: Mats Sundkvist

Det är nu flera år sedan det var ett riktigt gnagarår. Det är inte utan att man börjar fundera på om det någonsin skall bli det igen. Förut så var det ju gnagartoppar ungefär vart fjärde år men den cykeln verkar ha slagits ut

fullständigt och ingen vet riktigt varför. Hitills har ju denna vinter inte varit idealisk för sorkar med blidväder lite då och då vilket gjort att snötäcket skjunkit ihop och gjort det svårt för gnagare att leva nere i snön. Vi får dock hoppas att det finns lite ugglor att lyssna på. Förra året hörde vi, trots dålig tillgång på gnagare, både kattuggla och slaguggla. I mars kan det ju fortfarande vara ganska kallt så det gäller dels att klä sig ordentligt och ha med sig gott om fika.

Tisdagsexkursionerna

Som vanligt så använder vi tisdagskvällar i april och maj till att skåda fågel. Vi åker till olika platser i Hudiksvall omgivning. Både vanliga och ovanliga arter kan vi nog få se.

14/4 kl 17.30 Ansvarig: Lars G Lindström

22/4 kl 17.30 Ansvarig: Bo Fagerström

29/4 kl 17.30 Ansvarig: Mats Sundkvist

5/5 kl 17.30 Ansvarig: Mats Axbrink

12/5 kl 17.30 Ansvarig: Seve Sundkvist

Fågelskådningens dag

10/5

Samling: Fågeltornet vid Tunasjön, 08.00
Ansvarig: Sven Carlberg

Som brukligt så anordnar fågelklubben fågelskådningens dag vid Tunasjön. Sven fixar en brasa och tubkikare finns uppställda och klara, det är bara att spana in sjöns fågelliv. Kanske får vi som i fjol besök av årets första fjällgäss. Ta med hela familjen.

Inventeringshelg

29-30/5

GLOF (Gävleborgs Ornitologiska Förening) anordnar en inventering av jordbrukslandskapets fåglar. Inventeringen kommer att ske runt Bollnäs. Intresserade kan höra av sig till Mats Axbrink 0650/963 87.

Nattsångare

12/6

Samling: 20.00

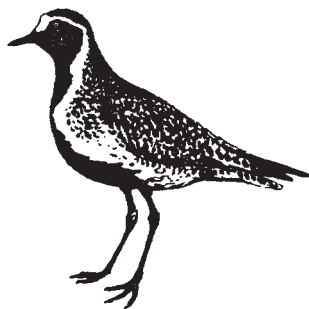
Ansvarig: Lars Göran Lindström

Vadär härligare än att i försommarnatten få

lyssna till fågelsång. Trakterna kring Hudiksvall brukar bjuda på fina möten med nattsångare. Dels de något så när vanliga arterna som gräshoppsångare och näktergal men även lite mera ovanliga som flodsångare och busksångare.

Stenö Orn

11/8

Samling: 17.00

Ansvarig: Mats Axbrink

Efter ett sommaruppehåll startar vi hösten med ett besök i vår södra grannkommun Söderhamn. Fjölårets exkursion blev väldigt lyckad, trots åskvädret, med både vanliga och ovanliga vadare bland annat spovsnäppa. Följ med till Hälsinglands bästa? vadarlokal.

Ringmärkning

29/8

Samling: Reffelmansviken, 05.00

Ansvarig: Mats Axbrink

Efter fjölårets rekordsiffror, nya årsrekord för t ex rörsångare, sävsångare, trädgårds-

Lappsparv rastar under sin flyttning mot fjällen: Foto: Börje Olsson.

sångare och blåhake, kan man förvänta sig att många fåglar fastnar i näten även detta år. En bra morgon kan ca 20 olika arter och sammanlagt ca 150 fåglar ringmärkas. Man behöver inte heller stiga upp så tidigt då ringmärkningen håller på fram till tolvtiden.

Ringmärkning 20/9

Samling: Reffelmansviken, 06.00
Ansvarig: Kenneth Karelius

Slutet av september bjuder i regel på lika mycket om inte mer fåglar än augusti gör och inte behöver man stiga upp lika tidigt heller. En sak är säker, en morgon på Reffelmansviken med soluppgång över Hudiks-

vallsfjärden och det lugn och ro som råder över staden ångrar ingen.

Resa till södra Sverige

Fågelklubben planerar att göra en resa till södra Sverige i månadsskiftet september-oktober. Troligen blir det till Öland men det kan även hända att vi åker till Falsterbo. Den här tiden är ju som mest fågelrik i vårt land med mängder av fåglar på väg på sin flyttning mot länder längre söderut. Tidigare resor har gett deltagarna oförglömliga upplevelser och inget talar för att det skall bli sämre denna gång. Vi hyr en buss och åker en onsdagskväll och blir borta till söndagskväll. Intresserade kan höra av sig till Sven Carlberg. Tel 0650/260 49.

NATURBOKHANDELN

Sveriges Ornitologiska Förening

KVALITET!

LÅGPRIS!

KIKARE

av hög kvalitet: Tubkikare, handkikare, minikikare, nybörjarkikare, stativ m.m.

NATURBÖCKER

från hela världen om fåglar, växter, däggdjur, områden/resor, barnböcker och mycket mer...

FRITIDSKLÄDER

förutom Fjällräven och Helly Hansen även Thomas Cook Adventure och Nokia-stövlar.

NATURLJUD

CD-skivor och ljudkassetter med fågelsång och naturljud från hela världen.

M.M.

Luppar, artlistor, anteckningsböcker, sittdynor, rovfågelsiluetter, bird-feeders m.m., m.m.

Medlemmar i SOF har 10% rabatt på alla böcker, CD, ljudkassetter och fritidsskläder.

Skicka efter vår katalog-gratis!

Tre goda skäl att välja Naturbokhandeln

PRISER

Originalprodukter alltid till lägsta pris (jämför gärna!) och inga dolda kostnader!

FÖR FÅGLARNA

Helt ägt av SOF-allt överskott går till föreningens arbete med fågelskydd, fågelforskning och främjandet för fågelintresset.

SERVICE

Varor i lager-snabba leveranser, stort sortiment, reservdelar, ansvar och kunskande.

Prisexempel på kvalitetskikare (november 1995)
Priserna kan komma att justeras uppåt eller nedåt-ring för aktuella priser.

Kowa TSN1 utan okular.....	5 290 kr
Okular TSN 30x w.....	2 190 kr
Kowa TS 611 utan okular.....	3 790 kr
Okular TS 611 27x w.....	1 490 kr
Zeiss 10x40 BGATP.....	9 990 kr
Swarowski 8x30 SL CWB.....	6 490 kr
Swift Audubon 8,5x44 SOF.....	2 690 kr

Beställ per POSTORDER, med snabba leveranser till minimala kostnader.

Ordertelefon:
0485-441 00

Naturbokhandeln

Sveriges Ornitologiska Förening
Stenhusa gård, Stenåsa
380 62 Mörbylånga

Vi är beredda

Välkommen till oss

Studieförbundet är ornitologernas studie-
förbund. Det betyder extra ansvar för studie-
material, service och cirkelledare.

Vi jobbar för Din sak!

Studieförbundet är en naturlig träffpunkt
för ornitologerna.

FÖR STUDIECIRKLAR

RING TILL NÅGON AV STUDIEFRÄMJANDETS LOKALAVDELNINGAR

Gävle 026-11 54 45

Sandviken 026-27 32 90

Bollnäs 0278-240 70

Hudiksvall 0650-189 40

Ljusdal 0651-149 50

Söderhamn 0270-179 60

Studie
främjandet

